

Sisällys

Alkusanat	3
1 Isännöinnin rooli ja toimintaympäristö	12
1.1 Isännöitsijän työ	12
1.1.1 Mitä on isännöinti?.....	12
1.1.2 Isännöinnin asema, ammattikuva ja tehtävät.....	15
1.1.3 Isännöinnin tehtävät.....	19
1.1.4 Asiakastaloyhtiön strategia isännöitsijän työn ohjenuorana	23
1.1.5 Kuvaus isännöitsijän perustyöviikosta ja -vuodesta	34
1.2 Isännöinnin toimintaympäristö	39
1.2.1 Isännöintialan toimintaympäristö	39
1.2.2 Sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät	40
1.2.3 Laadun kehittäminen ja varmistaminen	42
1.2.4 Kiinteistö- ja isännöintialan järjestötoiminta.....	45
1.3 Isännöitsijän osaamisen kehittäminen	49
1.3.1 Isännöinnin osaamis- ja ammattitaitovaatimukset.....	49
1.3.2 Isännöinnin kelpoisuusehdot.....	51
1.3.3 Koulutusvaihtoehdot	55
1.3.4 Itsensä kehittäminen	62
1.4 Isännöitsijän työsopimus ja sen ehdoista sopiminen.....	66
1.4.1 Isännöitsijän työsuhde.....	66
1.4.2 Isännöitsijän työsopimus ja sen sisältö	66
1.4.3 Työlainsäädännön soveltaminen isännöitsijään	73
1.5 Isännöintialan tietojärjestelmät	75
1.5.1 Taustaa.....	75
1.5.2 Taloyhtiön hallinto.....	79
1.5.3 Teknisen elinkaaren hallinta.....	79
1.5.4 Taloyhtiön taloushallinto	80
1.5.5 Asiakkaiden asiointipalvelut	81
1.5.6 Tiedon omistus ja siirtyminen	82
1.5.7 ASREK	83
1.5.8 Tietoturva.....	83
2 Asiakaspalvelu	92
2.1 Isännöinnin asiakas on taloyhtiö	92
2.2 Erilaisia asiakaspalvelutehtäviä	93
2.2.1 Peruspalvelut ja käyttäjäpalvelut	93
2.2.2 Asiakirjatilaukset	94
2.2.3 Asuntokauppa.....	95
2.2.4 Muutostyöilmoitus.....	95
2.3 Asiakaspalvelu on kohtaamista	95
2.3.1 Hyvä asiakaspalvelija.....	96
2.3.2 Asiakastytyväisyys.....	97
2.3.3 Asiakkaan odotukset	99
2.3.4 Asiakasreklamaation hoitaminen.....	99
2.3.5 Kotikäynnit ja oikeus päästä asuinhuoneistoon.....	101
2.3.6 Naapurisopu	102
2.3.7 Erilaisten asiakkaiden kohtaaminen	104
2.3.8 Päihteiden alaiset asiakkaat	104
2.3.9 Erityistilanteet.....	104

2.4	Isännöinnin tuotteistaminen ja brändäys	105
2.4.1	Palvelumuotoilu	105
2.4.2	Palvelujen tuotteistaminen	106
2.4.3	Yrityskuvan kehittäminen	107
2.4.4	Asiakaskokemuksen mittaaminen	109
2.4.5	Isännöinnin palvelusuunnitelma	110
3	Viestintä	114
3.1	Viestintä osana isännöintipalvelua	114
3.1.1	Viestintä on palvelu, josta sovitaan	115
3.1.2	Taloyhtiöviestinnän tuotteistaminen	116
3.2	Hyvä viestintä kannattaa	119
3.2.1	Hyvän tiedonkulun hyödyt taloyhtiölle	120
3.2.2	Hyvän tiedonkulun hyödyt isännöinnille	121
3.2.3	Avoimuus lisää luottamusta	121
3.2.4	Taloyhtiöviestintää koskevat suositukset	122
3.3	Taloyhtiön viestinnän suunnittelu	122
3.3.1	Näin pääset alkuun: taloyhtiön viestintäsuunnitelma	122
3.3.2	Isännöinnin ja hallituksen roolit viestinnässä	123
3.3.3	Viestinnän kohderyhmät	125
3.3.4	Viestittävät asiat	126
3.3.5	Viestintäkanavat	128
3.4	Viestintä erityistilanteissa	133
3.4.1	Muutokset ja viestintä	133
3.4.2	Korjaushankeviestintä	133
3.5	Kriisiviestintä	138
4	Taloyhtiön hallinto	142
4.1	Taloyhtiön hallinto – Säännökset ja määräykset	142
4.1.1	Sovellettava laki	142
4.1.2	Yhtiöjärjestyksen määräykset	143
4.1.3	Taloyhtiön hyvä hallintotapa -suositus 2016	145
4.2	Osakkeet	147
4.2.1	Osakekirja	147
4.2.2	Osakeluettelo	147
4.3	Yhtiövastikkeet	148
4.3.1	Vastikeperusteet	148
4.3.2	Vastikkeiden käyttöala	149
4.3.3	Vastikeperusteesta poikkeaminen	150
4.3.4	Yhtiövastikkeen maksuperusteen muuttaminen	153
4.4	Kunnossapitovastuu ja vastuunjakotaulukko	153
4.4.1	Kunnossapitovastuu asunto-osakeyhtiössä	153
4.4.2	Vastuunjakotaulukko kunnossapitovastuun selkeyttäjänä	154
4.4.3	Perustaso	155
4.4.4	Kunnossapitovastuusta poikkeaminen	155
4.5	Osakasremontit ja remonttirekisterin ylläpitäminen	156
4.5.1	Osakkaan ilmoitusvelvollisuus, ilmoituksen käsittely ja muutostyön valvonta	156
4.5.2	Yhtiön kunnossapito- ja muutostyörekiesteri	157
4.5.3	Vastuu muutostyöstä	157
4.6	Hallituksen ja isännöitsijän välinen työnjako	158
4.6.1	Hallituksen tehtävät ja toimivalta	159
4.6.2	Isännöitsijän tehtävät ja toimivalta	160
4.6.3	Asioiden valmistelu	160
4.7	Taloyhtiön kokoukset	161
4.7.1	Hallituksen kokoukset	161
4.7.2	Yhtiökokoukset	163
4.8	Hallintaanotto asunto-osakeyhtiössä	169
4.8.1	Hallintaanottooperusteet	169
4.8.2	Hallintaanottoprosessi	170

4.9	Isännöitsijäntodistus	174
4.10	Uuden asunto-osakeyhtiön perustaminen	175
4.10.1	Uudiskohde ja uudisrakentamiseen verrattava korjausrakentaminen	176
4.10.2	Hallinnon luovutuskokous	176
4.10.3	Vuositarkastus ja vuositarkastuskokous	177
4.10.4	Vakuudet	177
4.10.5	Rakennusvirheet, reklamointi ja hyvä rakennustapa	178
4.11	Kiinteistön rasitteet, erityiset oikeudet ja panttaaminen	179
4.11.1	Rasitteet	179
4.11.2	Erityiset oikeudet	181
4.11.3	Kiinteistön panttaaminen	182
4.11.4	Rasitustodistus	183
4.12	Seuraamukset ja oikeussuoja	184
4.12.1	Moitteenvaraiset päätökset	184
4.12.2	Mitättömät päätökset	185
4.12.3	Vahingonkorvaus asunto-osakeyhtiössä	185
5	Sopimus- ja asiakirjahallinto	188
5.1	Sopimisesta yleensä	188
5.1.1	Taloyhtiön yleisimmät sopimukset	189
5.1.2	Sopimusten pätevyys ja kohtuullistaminen	190
5.2	Isännöinti- ja kiinteistöpalvelusopimukset	191
5.2.1	Yleiset sopimusehdot	191
5.2.2	Isännöinti- ja kiinteistöpalvelusopimuksen laatiminen	192
5.2.3	Kiinteistötyön mitoitus ja laatuvaatimukset	199
5.2.4	Hankintalain ja tilaajavastuulain huomioiminen isännöinti- ja kiinteistöpalvelusopimuksissa	202
5.3	Taloyhtiön asiakirjahallinto ja arkistointi	203
5.4	Rekisterit ja tietosuoja	204
6	Riskienhallinta ja turvallisuus	206
6.1	Mikä riskienhallinta?	206
6.2	Omatoiminen varautuminen ja pelastussuunnitelma	207
6.2.1	Mitä on omatoiminen varautuminen?	208
6.2.2	Pelastussuunnitelma	208
6.2.3	Palotarkastukset ja muu viranomaisvalvonta	211
6.2.4	Asumisen riskit ja vaarat	212
6.2.5	Rakennuksen kuntoon ja ylläpitoon liittyvät velvoitteet	218
6.2.6	Väestönsuojat	223
6.2.7	Hyvään turvallisuuskulttuuriin	225
6.3	Tekniset turvajärjestelmät, lukitus- ja avainturvallisuus	227
6.3.1	Teknisten turvallisuusjärjestelmien toimintaperiaatteet	227
6.3.2	Turvateknisten järjestelmien asentaminen ja ylläpito	229
6.3.3	Rikoksien ja turvallisuuspoikkeamien ennaltaehkäisy	232
6.3.4	Tekninen paloturvallisuus	237
6.3.5	Rakenteellinen suojaus	241
6.3.6	Avainturvallisuus	244
6.3.7	Asuinympäristön turvallisuus	247
6.4	Vakuuttaminen	248
6.4.1	Kiinteistön vakuutukset	249
6.4.2	Vakuutukset remontoinnin ja rakentamisen aikana	252
6.4.3	Kotivakuutus	253
6.4.4	Lakisääteiset vakuutukset	254
6.4.5	Vapaaehtoiset tapaturmavakuutukset	254
6.4.6	Ohjeet vahinkojen varalle	254
6.4.7	Muutoksenhaku	255
6.4.8	Isännöintiyrityksen omat vakuutukset	255
6.5	Työturvallisuus ja työsuojelu	256
6.5.1	Työturvallisuuslaki	257
6.5.2	Työsuojelu	259

6.5.3	Nuoret työntekijät	262
6.5.4	Työterveyshuolto.....	263
6.5.5	Muuta työsuojeluun ja työturvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä	265
7	Taloyhtiön talous	272
7.1	Taloyhtiön talouden suunnittelu	272
7.1.1	Maksuvalmiussuunnittelu.....	272
7.1.2	Pitkän tähtäimen talous- ja rahoitussuunnittelu	273
7.2	Talousarvio	274
7.2.1	Talousarvion perusteet.....	274
7.2.2	Talousarvion tavoitteet ja muoto	275
7.2.3	Talousarvion laatiminen.....	279
7.3	Kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus.....	286
7.3.1	Kirjanpitolain yleiset säännökset	287
7.3.2	Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto.....	291
7.3.3	Tilinpäätös ja toimintakertomus	299
7.3.4	Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöitä koskevat arvostus- ja jaksotussäännökset	336
7.3.5	Lainaosuuslaskenta	339
7.4	Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus	341
7.4.1	Tilintarkastaja	341
7.4.2	Toiminnantarkastaja	344
7.4.3	Tarkastuksen suorittaminen	346
7.4.4	Erytinen tarkastus	347
7.5	Tuloverotus.....	348
7.5.1	Yleistä tuloverotuksesta.....	348
7.5.2	Veronalaiset tulot ja verovapaat erät.....	351
7.5.3	Verotuksessa tehtävät vähennykset, aktivoinnit ja poistot	355
7.5.4	Asuinalovaraus.....	361
7.5.5	Tappiontasausjärjestelmä.....	363
7.5.6	Kotitalousvähennyksen hyödyntäminen asunto-osakeyhtiöissä.....	364
7.6	Kiinteistövero	366
7.6.1	Yleistä	366
7.6.2	Veron määräytyminen.....	367
7.7	Kiinteistöjen arvonlisäverotus	371
7.7.1	Yleistä arvonlisäverosta	371
7.7.2	Verolliset kiinteistönlouvatukset.....	373
7.8	Pankkipalvelut	375
7.8.1	Yleistä taloyhtiöiden pankkipalveluista	375
7.8.2	Maksuliikenne ja tilit.....	376
7.9	Vuokra- ja vastikesaatavien perintä.....	379
7.9.1	Yleistä vuokra- ja vastikesaatavien perinnästä	379
7.9.2	Vapaaehtoinen perintä	381
7.9.3	Oikeudellinen perintä	386
7.9.4	Ulosottoperintä	387
7.9.5	Häädön täytäntöönpano.....	390
7.9.6	Huoneiston hallintaanotto	392
8	Kiinteistön ylläpito ja kunnossapito	394
8.1	Kiinteistön elinkaaren hallinta	394
8.1.1	Kiinteistöstrategia	394
8.1.2	Kunnossapitotarveselvitys.....	395
8.1.3	Kunnossapitosuunnitelma (PTS)	396
8.1.4	Kuntoarvio	397
8.1.5	Kuntotutkimukset	400
8.2	Huoltokirja (kiinteistönpitokirja)	404
8.2.1	Huoltokirja ylläpidon ohjenuorana	404
8.2.2	Huoltokirjan sisältö.....	407
8.2.3	Huoltokirjan laadinta	409
8.2.4	Huoltokirjan käyttäminen.....	411

8.3	Kiinteistönhoito	413
8.3.1	Kiinteistönhoidosta sopiminen	414
8.3.2	Käytännön toteutus	415
8.3.3	Kiinteistönhoidon tehtävät.....	416
8.3.4	Yleishoito ja valvonta (KiinteistöRYL 3.1).....	418
8.3.5	Hoito- ja tarkastustehtävät sekä tekninen huolto	420
8.3.6	Talotekniset ammattiliikkeelle kuuluvat tehtävät.....	424
8.3.7	Ulkoalueiden hoito (KiinteistöRYL 4).....	426
8.3.8	Siivous (KiinteistöRYL 5).....	429
8.3.9	Jätehuolto (KiinteistöRYL 6).....	431
8.4	Sähkö- ja hissitekniikka	434
8.4.1	Sähköjärjestelmän keskeisiä osia.....	435
8.4.2	Vastuu kiinteistön sähköjärjestelmän huolto- ja kunnossapitotoimenpiteistä.....	441
8.4.3	Sähkö- ja telelaitteiden ja sähköasennusten tarkastukset, huolto ja kunnossapito	442
8.4.4	Sähköajoneuvojen lataaminen kiinteistöjen sähköverkoissa	446
8.4.5	Hissitekniikka	451
8.5	Vesijohtojärjestelmät	453
8.5.1	Kunnallinen vesihuolto	453
8.5.2	Kiinteistön vesijohtojärjestelmän pääosat	454
8.5.3	Veden laatu	456
8.5.4	Lämmin käyttövesi.....	457
8.5.5	Vesijohtoputkien materiaalit ja odotettu kestoikä.....	459
8.5.6	Energian säästämismahdollisuudet käyttövesiverkostoissa	460
8.6	Viemärijärjestelmät	462
8.6.1	Yleiset periaatteet.....	462
8.6.2	Jätevesiviemäri.....	463
8.6.3	Padotuskorkeus.....	464
8.6.4	Viemärikaasut	465
8.6.5	Viemärien toimintakunto.....	466
8.6.6	Sadevesijärjestelmä	467
8.6.7	Salaojat	467
8.7	Lämmitysjärjestelmät.....	468
8.7.1	Vesikiertoinen lämmitysjärjestelmä.....	468
8.7.2	Lämmitysverkoston tasapainotus	474
8.7.3	Lämmityksen säätö.....	475
8.7.4	Kaukolämpö.....	477
8.7.5	Kattilalaitos.....	478
8.7.6	Lämpöpumput.....	480
8.7.7	Uusiutuvan energian kannattavuus	483
8.7.8	Lämpötilojen toimenpiderajat oleskelutiloissa.....	484
8.8	Ilmanvaihtojärjestelmät	485
8.8.1	Hyvän ilmanvaihdon edellytykset.....	485
8.8.2	Ilmanvaihdon mittaukset.....	490
8.8.3	Erilaiset ilmanvaihtojärjestelmät.....	492
8.8.4	Laitteiden huolto	497
8.8.5	Hyvän ilmanvaihdon tarkistuslista	498
8.9	Energianhallinta	499
8.9.1	Energiatodistus.....	499
8.9.2	Energiatehokkuuden parantaminen	502
8.9.3	Kulutusseuranta.....	505
9	Rakentaminen ja remontointi	520
9.1	Kiinteistön nykytila ja tarveselvitys	520
9.2	Kiinteistön rakennusosien kunnossapito ja korjaaminen.....	521
9.2.1	Kunnossapito- ja perusparannustyöt.....	521
9.2.2	Vuosikorjausluonteiset korjaus- ja huoltotyöt	523
9.2.3	Kunnossapito- ja muutostyöt huoneistoissa.....	524
9.2.4	Rakennusosien hoito ja kunnossapito	524

9.3	Rakentamista koskeva sääntely.....	528
9.3.1	Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus.....	528
9.3.2	Suomen rakentamismääräyskokoelma.....	528
9.3.3	Hyvä rakennustapa.....	529
9.3.4	Kaavoitus.....	529
9.3.5	Rakennus-, toimenpide-, purkamis- ja maisematyöluvat.....	530
9.3.6	Kiinteistön omistajan velvollisuudet.....	535
9.3.7	Naapurit.....	536
9.3.8	Luvat asunto-osakeyhtiön osakkaiden remonteissa.....	537
9.4	Tyypillisiä kiinteistökorjauksia.....	538
9.4.1	Vesikatteet.....	538
9.4.2	Julkisivut ja parvekkeet.....	539
9.4.3	Ikkunat ja ovet.....	541
9.4.4	Salaojat.....	542
9.4.5	Vesijohdot.....	542
9.4.6	Viemärit.....	543
9.4.7	Lämmitys.....	544
9.4.8	Ilmanvaihto.....	544
9.4.9	Sähköt.....	545
9.4.10	Antenni- ja tietoverkko.....	545
9.4.11	Hissit.....	546
9.4.12	Yleiset tilat.....	546
9.4.13	Lukitus.....	547
9.4.14	Huoneistojen märkätilat.....	547
9.4.15	Pihat.....	549
9.5	Asbesti- ja haitta-ainekartoitus.....	549
9.5.1	Asbestikartoitus.....	550
9.5.2	Altistuksen estäminen.....	550
9.5.3	Turvallisuussuunnitelma.....	551
9.5.4	Asbestipurkutyön johto ja valvonta.....	551
9.6	Korjaushanke.....	552
9.6.1	Hankesuunnittelu.....	552
9.6.2	Rakentamisen suunnittelu.....	557
9.6.3	Rakentamisen valmistelu.....	559
9.6.4	Rakentaminen.....	568
9.6.5	Vastaanotto ja takuu.....	574
9.7	Lisärakentaminen.....	576
9.7.1	Rakentamisen vaihtoehdot.....	577
9.7.2	Kaupalliset vaihtoehdot.....	578
9.7.3	Kannattavuuteen vaikuttavat tekijät.....	580
9.7.4	Lisärakentamisen eteneminen.....	581
10	Vuokraustoiminta.....	586
10.1	Vuokrasopimuksen laatiminen.....	586
10.1.1	Ennen sopimuksen tekemistä.....	586
10.1.2	Vuokrasopimuksen tekeminen.....	587
10.2	Asuinhuoneiston vuokraaminen.....	588
10.2.1	Alkukatselmus.....	588
10.2.2	Sopimuksen kesto (AHVL 4 §).....	589
10.2.3	Vuokran määrä (AHVL 27 §).....	590
10.2.4	Ennakkovuokra ja vakuus.....	592
10.2.5	Huoneiston kunto ja kunnossapito.....	594
10.2.6	Muiden kuin vuokralaisen oikeus käyttää huoneistoa.....	598
10.2.7	Vuokraoikeuden siirto.....	601
10.2.8	Vuokrasuhteen päättäminen.....	602
10.2.9	Purkaminen.....	605
10.2.10	Poismuutto, muuttopäivä ja lopputarkastus.....	608
10.2.11	Erytyiskysymyksiä.....	609

10.3	Liikehuoneiston vuokrasopimus	611
10.3.1	Vuokrasopimuksen osapuolet ja sopimuksen kohde	612
10.3.2	Vuokratun tilan käyttötarkoitus	613
10.3.3	Vakuus	613
10.3.4	Vuokrasopimuksen kesto	614
10.3.5	Tilan hallinnan luovuttaminen vuokralaiselle.....	614
10.3.6	Sopimuksen muuttaminen.....	615
10.3.7	Vuokran määräytyminen	615
10.3.8	Liikehuoneiston kunto ja kunnossapito	619
10.3.9	Huoneistossa suoritettavat korjaukset ja muutokset	621
10.3.10	Vuokraoikeuden siirrettävyys ja alivuokraus.....	623
10.3.11	Vuokrasuhteen päätyminen.....	624
10.3.12	Sopimuksen purkamisen	626
10.3.13	Maksuhäiriötilanteet.....	628
10.4	Valtion tukemat vuokra-asunnot	629
Liitteet	.....	630
Liite 1	Isännöitsijän työsopimus (malli).....	630
Liite 2	Ilmoitus huoneiston kunnossapito- ja muutostyöstä	634
Liite 3	Isännöitsijäntodistus.....	637
Liite 4	ISE 2007.....	640
Liite 5	KP YSE 2007.....	649
Liite 6	Isännöintisopimus.....	655
Liite 7	Kiinteistöpalvelusopimus	656
Liite 8	Kunnossapitosuunnitelma (malli)	657
Liite 9	Asuinhuoneiston vuokrasopimus	666
Liite 10	Kiinteistön hoitokulut ja hoitovastikkeet 2016	668
Hakemisto	.....	672